

УДК 338

МЕНЕДЖМЕНТ МОРСЬКИХ РЕСУРСІВ ЯК СКЛАДОВА БЕЗПЕКИ МОРЕПЛАВСТВА

Ю. В. Загородня, канд. екон. наук, доцент

Азовський морський інститут Національного університету «Одеська морська академія»

Навчання і підготовка моряків різних країн згідно сучасних реалій в умовах світової глобалізації все більш потребує стандартизації та єдиного підходу. Міжнародна асоціація морських університетів багато років намагається впровадити єдину навчальну програму підготовки моряків в країнах-постачальниках найбільших людських ресурсів на міжнародний ринок праці плавскладу. Особливу увагу приділяють питанню менеджменту морських ресурсів. Це пов'язано з тим, що у світовому торговельному мореплаванні кількість суден, укомплектованих представниками різних країн, національностей і культур, перевищує 60 відсотків [1], а конкурентну перевагу можливо зберегти тільки за умов бездоганної системи менеджменту якості системи підготовки кадрів.

Провідні світові менеджери в області міжнародної логістики та транспортування розробили і успішно реалізують навчально-тренінгові курси, які покликані забезпечити безпеку мореплавання через розвиток і вдосконалення комунікативної компетенції у взаєминах людей з різною культурою, адже на сьогоднішній день основна кількість суднових екіпажів являються багатонаціональними. В умовах багатомісячного рейсу, знаходячись далеко від родини, у складі таких багатонаціональних екіпажів, судновим офіцерам необхідно оволодіти організаторськими здібностями, особистою дисциплінованістю, витримкою, вмінням бути вимогливим та справедливим, методами управління діями суднового персоналу у надзвичайних ситуаціях, самоменеджментом, самоконтролем тощо. До недавнього часу ці навчальні програми та тренінги називалися Bridge Resource Management (BRM), Bridge Team Management (BTM), Engine Team Management (ETM). Сьогодні програма, яка забезпечує навчальні курси називається «Менеджмент морських ресурсів» – Maritime Resource Management (MRM). Вона була розроблена Академією Шведського клубу страховиків на транспорті та включає принципи з Керівництва щодо організації, які несуть вахту і менеджменту ресурсів містка (BRM), які вказані в Секції B-VIII / 2, частини 3-1 Міжнародного Кодексу STCW з урахуванням Манільських поправок, прийнятих в 2010 році і стають обов'язковими [1]. Переважно ці навчальні курси та наукові дослідження покликані створити таку комунікаційну середу на борту судна і в стосунках з береговими операторами, яка дозволяє мінімізувати всі ризики нещасних випадків і мінімізувати вплив «людського фактору» на безпеку мореплавства під час знаходження моряків на борту судна.

Досліджуючи причини аварійності на морських суднах можна зробити висновок, що одним із основних факторів, що призводить до найбільшої кількості аварійно-небезпечних ситуацій на судні чи взагалі до небезпечних аварій, являється неякісна та неграмотна комунікація між членами екіпажу судна. Причин цього процесу багато, але основними являються наступні:

- розломи в комунікації між людьми;
- конфліктні ситуації на судні, що призводять до особистої неприязності членів суднового екіпажу;
- прояви мобінгу;
- недостатньо кваліфіковані члени екіпажу;
- заклопотаність малозначущими технічними питаннями;
- помилки в делегуванні повноважень за рішенням завдань (відмова від делегування, нездатність делегування);
- деривація;

- непорозуміння через етнічні, расові і статеві відмінності серед членів екіпажу;
- невміння організувати робочий процес;
- перевантаження та, як наслідок, постійна розумова, емоціональна та фізична втома через нерационально розподілений робочий час;
- професійний стрес;
- помилки у визначенні відхилень від норми в операційних процедурах [2].

Прийняті в судноплавних компаніях методи найму і просування співробітників, враховують різноманітність характеристик робочої сили, передбачають навчання працівників, лояльно та толерантно, з повагою ставитися до етнічних, расових і статевих відмінностей колег, навіть у випадках несумісності поглядів та вище указані питання. Таким чином, людські ресурси виступають важливим структурним елементом планування діяльності в морському бізнесі в цілому, так як грамотне управління співробітниками організації є ключовою ланкою конкурентоспроможності морської галузі та гарантом її безпеки. Судновий менеджмент, через особливості умов праці, принципово відрізняється від будь-якого іншого менеджменту в різних організаціях, через те, що відбувається у більш складних умовах. Саме через це необхідно якісно здійснювати підготовку кадрового складу, а саме офіцерів, які являються керівниками на судні, щоб заздалегідь підготувати до труднощів управлінського процесу, який буде додатково ускладнений замкненістю колективу, його багатонаціональним складом, культурними особливостями кожного із членів екіпажу тощо. Однією із найважливіших складових менеджменту морських ресурсів є попередження виникнення наступної можливої аварії на основі аналізу ланцюга помилок, які призвели до неї. Отже, важливо, після виникнення аварійної ситуації на судні, детально та всеохоплююче виявити та проаналізувати приховані помилки, що складають потенційну загрозу виникнення нових, можливо більш серйозних, аварій [3].

Для підвищення безпеки мореплавства в усіх його смислах судовим офіцерам важливо навчитися наступному:

- зменшувати прояви «людського фактору»;
- забезпечувати стабільну та безаварійну роботу суден шляхом дотримання основних правил менеджменту;
- навчитися приймати раціональні управлінські рішення;
- виявляти та попереджувати випадки мобінгу;
- об'єднувати команду на всіх рівнях, а саме: професійному рівні та емоційно-психологічному рівні; що забезпечить стабільні, професійні відносини серед членів екіпажу судна.

Таким чином, менеджмент морських ресурсів являється невід'ємною частиною системи професійної підготовки майбутніх моряків, яка сприяє підвищенню безпеки мореплавства шляхом створення грамотного комунікативного середовища на борту судна під час рейсу, що, в свою чергу, призведе до зниження ризиків аварійних ситуацій через «людський фактор» та вирішить питання неспроможності налагоджувати професійне спілкування серед офіцерів під час виконання рейсу.

Література:

1. Кривошеков В. Менеджмент морских ресурсов» (Об учебном курсе для моряков Украины) / Владимир Кривошеков. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moryakukrainy.livejournal.com/127430.html>.
2. Шапиро Ф. В. Психологические основы менеджмента / Ф. В. Шапиро. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://21545.letitbit.net/download/34123.387b72808f76989e237811106a09/Psihologic_osnowy_menedgmenta.rar.html.
3. Менеджмент морських ресурсів : навчальний посібник / [О. П. Безлуцька, А. П. Бень, М. О. Колегаєв, Л. А. Кошлик, Л. Б. Кулікова, А. М. Лещенко та ін.]. – Херсон : Херсонська державна морська академія, 2012. – 100 с.